

กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
ตามหลักธรรมาภิบาล
THE ADMINISTRATIVE STRATEGY OF PHRAPARIYATTIDHAMMA
SCHOOLS, GENERAL EDUCATION DIVISION, IN ACCORDANCE
WITH GOOD GOVERNANCE PRINCIPLES

¹พระมหาวิรุฬ อคฺควโส (คำจันทรา), ²สุนทร สายคำ และ ³จุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์

¹Phramaha Wirakul Aggavamso (Kamjantharat),

²Sunthon Saikham and ³Chulapunporn Thanaphaet

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹watintraram20@gmail.com

Received : May 1, 2022; Revised : May 28, 2022; Accepted : June 30, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็น การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา 2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และ 3) เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล การวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ครูพระ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2564 กลุ่มเป้าหมายจำนวน 217 รูป/คน การวิจัยเชิงคุณภาพสถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 รูป/คน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analyze) เพื่อสรุปผลการวิจัย ผลการวิจัย พบว่า : 1) สภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก

¹ นิสิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

² อาจารย์ ดร.สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

³ อาจารย์ ดร.สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

สามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล มีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันในทุกด้านและทุกประเด็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับตามความสำคัญของความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนามาก่อน ซึ่งพิจารณาจากค่า PNI ได้ดังนี้ 1) ด้านการบริหารทั่วไป 2) ด้านการบริหารบุคคล 3) ด้านการบริหารงบประมาณ และ 4) ด้านการบริหารวิชาการ 2) กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก คือ 1) กลยุทธ์การสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพ 2) กลยุทธ์การพัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็ง และมีมาตรฐานเป็นโรงเรียนคุณภาพที่ยั่งยืน 3) กลยุทธ์การเสริมสร้างศักยภาพให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของโลก และ 4) กลยุทธ์การทํานุบำรุง เผยแพร่พระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม 3) ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาได้จริง

คำสำคัญ : กลยุทธ์, โรงเรียนพระปริยัติธรรม, ธรรมาภิบาล

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the current condition, desirable, and needs of administration of Phrapariyattidhamma Schools, General Education Division; 2) to develop an administrative strategy of Phrapariyattidhamma Schools, General Education Division according to the principles of good governance; 3) to evaluate the administrative strategy of Phrapariyattidhamma Schools, General Education Division according to good governance principles. This study was carried out by means of mixed-method research between quantitative and qualitative research. The research tools consisted of a questionnaire, an interview form, and a strategy suitability check form. For quantitative research, the sample group consisted of administrators, teachers, and monks in Phrapariyattidhamma Schools, General Education Division, Academic Year 2021. The target group consisted of 217 informants. For the quantitative research, the statistics used were: Frequency, Percentage, Mean, and Standard Deviation. There were ten experts and educational institution administrators. The content analysis was used to summarize the research. The research results were as follows: 1) The administrative condition of Phrapariyattidhamma Schools, General Education Division in accordance with the principles of good governance: the mean value of the desirable condition was higher than that of the present condition in all aspects and issues. The overall mean value was at a high level. They were sorted in order of importance of needs by considering PNI

values as follows: (1) general administration, (2) human resources administration, (3) budget administration, and 4) academic administration. 2) The strategy for the administration of Phrapariyattidhamma School, General Education Department, according to the principles of good governance, consisted of four main strategies: (1) a strategy for building and developing learners to be quality religious heirs; (2) a strategy for developing a solid school management system with standards and sustainable quality; (3) a strategy for enhancing the capacity of Thailand as a center for the study of Phrapariyattidhamma Studies, general education of the world; (4) a strategy to maintain and propagate Buddhism to flourish. 3) The evaluation results of the administrative strategy of Phrapariyattidhamma Schools, General Education Division, according to good governance principles by experts, found that the strategy was appropriate, feasible and useful overall at the highest level and it can be used for actual development.

Keywords: Strategies, ThePhrapariyattidhamma schools, Good governance, Excellence

บทนำ

สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เกิดขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี บังคับ 9 ปี สำหรับเด็กไทยทุกคนที่มีอายุย่างเข้าสู่ปีที่ 7 จนถึงอายุย่างเข้าสู่ปีที่ 16 อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 (สุมน, 2542, หน้า 32-34) สภาพปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบที่ 3 ในปีพุทธศักราช 2553-2557 ผลการประเมินในภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยรายมาตรฐานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมทั่วประเทศมีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรคิดเป็นร้อยละ 2.44 รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 2.48 และมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์คิดสังเคราะห์มีวิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 2.62 เมื่อพิจารณาลงไปในรายละเอียดในด้านครู (เปรียบเทียบมาตรฐานที่ 8 และ 9) พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับที่ค่อนข้างสูง แต่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมทักษะความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบมาตรฐานที่ 5 และ 9 พบว่า การพัฒนาทักษะความรู้ให้แก่ครูและนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมควรเน้นวิชาภาษาไทยเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ

ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์สังคมศึกษาและวิทยาศาสตร์ตามลำดับซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของเหตุผลที่มาของโครงการพัฒนาครูวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์สังคมศึกษาและภาษาไทยที่หน่วยงานต่างๆ เช่น สวทช. มจร. มศว. และ มธ. ดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน มหาเถรสมาคมและกองพุทธศาสนศึกษาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (กองพุทธศาสนศึกษา, 2558, หน้า 14) ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารแผนยุทธศาสตร์เชิงพุทธของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ได้มีการจัดอบรมทั้งผู้บริหารและครูหัวหน้าแผนงานโรงเรียนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และผู้นำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ ตามแผนการพัฒนาคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์และดำเนินการนำการบริหารแผนยุทธศาสตร์ไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐานที่ยึดเป้าหมายหลัก คือ คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์จะต้องเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกขั้นตอนตามฐานะโรงเรียนนิติบุคคลที่มีอำนาจการบริหารจัดการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปการจัดทำและการบริหารแผนยุทธศาสตร์ยังเป็นเรื่องใหม่ที่ยังไม่เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติเท่าที่ควรและจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พุทธศักราช 2549-2552) มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมได้รับการประเมิน 391 แห่ง ดังนี้ 1) โรงเรียนที่ได้รับการรับรองคุณภาพ มาตรฐาน 209 แห่ง (ร้อยละ 53.45) 2) โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองคุณภาพ มาตรฐาน 182 แห่ง (ร้อยละ 46.55) และได้ระดับผลการประเมิน ดังนี้ 1) ระดับดีมาก 12 แห่ง (ร้อยละ 3.07) 2) ระดับดี 248 แห่ง (ร้อยละ 63.43) 3) ระดับพอใช้ 125 แห่ง (ร้อยละ 31.97) 4) ระดับปรับปรุง 6 แห่ง (ร้อยละ 1.53)

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาปัจจุบันสังกัดกองพุทธศาสนศึกษาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่พระภิกษุสามเณร เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยเป็นศาสนทายาทที่ดีของพระพุทธศาสนา การดำเนินการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีลักษณะการบริหารโดยมีสภาการศึกษาของคณะสงฆ์เป็นองค์กรหลัก ที่ควบคุมส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยตรงส่วนการบริหารโรงเรียนเพื่อให้การบริหารให้อยู่ในการปกครองของคณะสงฆ์และได้กำหนดให้มีกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้การบริหารโรงเรียนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพมีทั้งหมด 14 กลุ่ม โดยการแบ่งกลุ่มโรงเรียนนั้นอิงตามเขตการศึกษาของกรมสามัญศึกษาและเพิ่มเข้ามาอีก 2 กลุ่มคือ กลุ่มโรงเรียนที่ดำเนินการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์จีนนิกายและคณะสงฆ์อนัมนิกาย

ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จึงมีความสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมว่าควรเป็นอย่างไร จะสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมได้อย่างไร ฉะนั้นการศึกษานับเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศทั้งในด้านสังคมเศรษฐกิจและการเมือง เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการเตรียมประชากรของชาติให้มีคุณภาพ “มนุษย์ในยุคโบราณรู้จักถ่ายทอดความรู้ทักษะและประสบการณ์สืบทอดต่อกันมาสู่

ลูกหลาน เหลนรู้จักจดจำพิจารณาสังเกตปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมแล้วค่อยๆ พัฒนาขึ้นจนกลายเป็นการนำสภาพแวดล้อมมาประยุกต์ใช้หลักการทางศาสนาที่มุ่งอบรมคนให้พัฒนาตน และตั้งมั่นอยู่ในคุณความดี มองเห็นสัจธรรมนั้นๆ ตามความเป็นจริงซึ่งมีความบรรเทาทุกข์ได้ อันเป็นผลของการเรียนรู้สัจธรรมนั้นในทางพระพุทธศาสนามีแนวคิดที่ว่า “คนเราเกิดมาเพื่อเรียนรู้ในเรื่องความเป็นจริงของชีวิตที่จะต้องทุกข์อยู่เรื่อยไป และแสวงหาทางพ้นจากทุกข์ มีความไม่เกิดไม่ตายอีกต่อไปซึ่งเป็นผลของการเรียนรู้” การเรียนรู้เหล่านี้ไม่อาจแสวงหาได้จากตำราที่ไหน ๆ แต่การเรียนรู้เหล่านี้เกิดขึ้นได้จากการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็น การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และครูพระโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 8 ปีการศึกษา ทั้งหมดจำนวน 490 รูป/คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 217 รูป/คน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และครูพระในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 8 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในปีการศึกษา 2564 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จของ Krejcie & Morgan (บุญชม, 2554, หน้า 43) และสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (ธีรวุฒิ, 2543, หน้า 46) ตามการดำรงตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และเขตพื้นที่จังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่ ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อยโดยการจับสลากจำแนกกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมดีเด่น จำนวน 10 รูป/คน 2) ครูผู้สอนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 5 รูป/คน 3) เจ้าคณะปกครองคณะสงฆ์/ฝ่ายบริหาร ระดับจังหวัด ระดับกลุ่มโรงเรียน /ระดับภาค จำนวน 5 รูป และ 4) ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน รวมทั้งสิ้น จำนวน 25 รูป/คน ซึ่งผู้วิจัยได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า

(Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ทและแบบตรวจสอบรายการ โดยจำแนกเนื้อหาในการสอบถาม ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ถึง 1.0 ผลที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.6-1.0 ทุกข้อซึ่งถือว่าแบบสอบถามใช้ได้ นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1971, p 16) โดยนำเครื่องมือแบบสอบถามไปทดสอบ Try-out กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน นอกเขตพื้นที่การศึกษาวิจัย จากนั้นนำมาคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ได้ค่าเท่ากับ 0.79

ผลการวิจัย

จากการศึกษา“กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล”ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ในภาพรวมค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สูงกว่าสภาพปัจจุบัน

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ในภาพรวมค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ ด้านการบริหารวิชาการสูงกว่าสภาพปัจจุบัน

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ในภาพรวมค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ ด้านการบริหารงบประมาณสูงกว่าสภาพปัจจุบัน

1.3 ด้านการบริหารบุคคล พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า ด้านการบริหารบุคคล โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ในภาพรวมค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ ด้านการบริหารบุคคลสูงกว่าสภาพปัจจุบัน

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า ด้านการบริหารทั่วไป โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ในภาพรวมค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ ด้านการบริหารทั่วไป สูงกว่าสภาพปัจจุบัน

2. กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล จากการจัดกลุ่มร่างกลยุทธ์หลักและร่างกลยุทธ์รอง สามารถกำหนดเป็นร่างกลยุทธ์หลักได้ 4 กลยุทธ์หลัก 12 กลยุทธ์รอง ดังต่อไปนี้

2.1 กลยุทธ์พัฒนานิวิชาการศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ประกอบด้วยกลยุทธ์รอง 3 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) กลยุทธ์เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการพัฒนาผู้เรียน (2) กลยุทธ์ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน (3) กลยุทธ์ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในโลกปัจจุบันและอนาคต

2.2 กลยุทธ์พัฒนาระบบสุจริตธรรมด้วยภาคีเครือข่ายอย่างมีคุณภาพ ประกอบด้วยกลยุทธ์รอง 3 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) กลยุทธ์ส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาแผนการใช้จ่ายให้เกิดความโปร่งใส (2) กลยุทธ์ระดมทุนสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง (3) กลยุทธ์เสริมสร้างขีดความสามารถบุคลากรในการบริหารงบประมาณให้เกิดความคุ้มค่า

2.3 กลยุทธ์พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยกลยุทธ์รอง 3 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) กลยุทธ์สนับสนุนให้ภาครัฐจัดทำแผนการบรรจุและแต่งตั้งอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างคุ้มค่า (2) กลยุทธ์กระชับความร่วมมือเครือข่ายในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในสาขาวิชาที่ขาดแคลน (3) กลยุทธ์สนับสนุนสวัสดิการและบำรุงขวัญกำลังใจครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.4 กลยุทธ์พัฒนาระบบบริหารทั่วไปอย่างมีคุณภาพสู่มาตรฐานสากล ประกอบด้วยกลยุทธ์รอง 3 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) กลยุทธ์เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาระบบบริหารทั่วไปอย่างต่อเนื่องและชัดเจน (2) กลยุทธ์ส่งเสริมระบบการบริหารทั่วไปให้มีคุณภาพ เป็นระบบ และถูกต้อง (3) กลยุทธ์ส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมสู่มาตรฐานสากล

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสามารถนำไปใช้พัฒนาสถานศึกษาได้จริง

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ผู้บริหารต้องมีแนวคิดใหม่ๆ วิสัยทัศน์กว้างไกล มีแนวคิดในอนาคต วิเคราะห์ และกำหนดทิศทาง กล้าตัดสินใจ มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ มีการวางแผน มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้ความสามารถส่งเสริมการศึกษา มีทัศนคติต่องานที่ดี มีจุดหมายปลายทางที่ชัดเจน ผู้บริหารใช้ทักษะความสามารถในการบริหารโดยสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ซึ่งเป็นการประเมินหาปัญหาที่จะนำมาแก้ไขก่อนหลังหรือให้ความสำคัญเพื่อการพัฒนาให้ตรงจุดซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาสมบัติ ธนบุญ (ฉลอง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์เชิงพุทธในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา” พบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (1) ด้านวิชาการพบว่าบริหารจัดการโดยเน้นวิชาหลักในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และเสริมวิชาพระพุทธศาสนา ในกลุ่มที่ 4 คือ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรมบางโรงเรียนมีวิชามากกว่าที่นักเรียนจะรับไหวครูมีความรู้และทักษะในการสอนไม่เพียงพอ (2) ด้านงบประมาณโรงเรียนต้องวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการเพื่อให้สอดคล้องกับระบบราชการ งบประมาณไม่เพียงพอขึ้นอยู่กับสำนักงานพระพุทธศาสนาจะจัดให้ (3) ด้านบุคลากรพบว่าครูไม่ตรงสายงานครูมีการเปลี่ยนแปลงเข้าออกบ่อยทำให้การเรียนการสอนไม่ต่อเนื่องไม่มีบุคลากรปฏิบัติหน้าที่เฉพาะทางกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนงานทะเบียนไม่เป็นระบบเพราะขาดบุคลากร (4) ด้านงานทั่วไปพบว่าไม่มีงบประมาณในการขยายอาคารและสิ่งก่อสร้างเพื่อรองรับจำนวนนักเรียน ต้องใช้พื้นที่วัดที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดสรุปสภาพปัญหาปัจจุบันคือขาดงบประมาณและการบริหารจัดการไม่เป็นระบบ

2. กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 4 กลยุทธ์ที่ได้จากงานวิจัย ดังนี้

2.1 การนำเสนอกลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พบว่า 1) กลยุทธ์การสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ

พระมหาสมปติ ธนปญโญ (ฉลอง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์เชิงพุทธในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา” พบว่า ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้นต้อง มีวิสัยทัศน์ที่จะสร้างศาสนทายาทที่มีปัญญาและเปี่ยมด้วยคุณธรรมผลักดันให้ประเทศไทยได้เป็น ศูนย์กลางด้านพระพุทธศาสนามีเป้าประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนมีสมรรถนะผ่านเกณฑ์มาตรฐานเมืองค์ ความรู้ทั้งภูมิธรรมและภูมิความรู้ที่สมบูรณ์มีการจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐาน จำนวนผู้ศึกษาชาวต่างชาติต่อปีเพิ่มขึ้นชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องมาตรฐานมีชีวิตที่ดีขึ้น ให้พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาสำหรับชาวโลกเพื่อการน้อมถือปฏิบัติและมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพพัฒนาระบบการบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็งตรงตามมาตรฐานกำหนดให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาพระพุทธศาสนาสร้างแผนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งภายในและนอกประเทศ

2.2 กลยุทธ์การพัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็ง และมีมาตรฐานเป็นโรงเรียนคุณภาพที่ยั่งยืน โดยนัยยะของงานการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาไปทั้งระบบ ต้องมีการบริหารจัดการในสิ่งต่างๆ ควบคู่กันไป ซึ่งรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลนี้ สอดคล้องกับ พระปลัดบุญเจิด สุจิตโต (สุนทรสุข) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา” พบว่า จุดมุ่งหมายเป็นโรงเรียนคุณภาพที่ เพื่อผลิตและพัฒนาศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม พัฒนาผู้เรียนเป็นศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม และมีคุณลักษณะปริยัติสามัญตามที่พึง หลักการบริหารจัดการเพื่อประสิทธิภาพด้านความรู้ความคิด ความสามารถทางกระบวนการปฏิบัติ และคุณลักษณะทางจิตใจ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริง

2.3 กลยุทธ์การเสริมสร้างศักยภาพให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของ การมีส่วนร่วมเพื่อบรรลุเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของโลก ต้องอาศัยทุกฝ่ายและทุกภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูเขมาภิวุฒิ (สังเวียน อภิชาโต) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม เชิงพุทธสำหรับผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม” พบว่า 1. สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 1 พบว่า ร่วมคิดและวิเคราะห์ปัญหาาร่วมกัน เปิดโอกาส ให้ครูและผู้เรียนร่วมคิดและแสดงศักยภาพ ร่วมกันคิดมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการร่วมกัน ด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย 2. การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร พบว่า ความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด และความ เป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ ในระดับมาก ตามลำดับ 3.

แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารคือ 1) หลักการของการมีส่วนร่วม 5 ด้าน 2) ประเภทของการมีส่วนร่วม 6 ด้าน 3) ขั้นตอนหรือรูปแบบของการมีส่วนร่วม 26 ด้าน 4) ลักษณะของการมีส่วนร่วม 10 ด้าน 5) กระบวนการของการมีส่วนร่วม 5 ด้าน และ 6) กิจกรรมการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5 กิจกรรมอีกทั้งยังพบหลักอิทธิบาท 4 หลักปฏิบัติที่เป็นบันไดแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติกิจทุกอย่าง

2.4 กลยุทธ์การดำเนินงาน เผยแพร่พระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม โดยตรงตามมาตรฐานกำหนดให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาพระพุทธศาสนาสร้างแผนการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทั้งภายในและนอกประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาสมปัด ฐนปญโญ (ฉลอง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์เชิงพุทธในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา” พบว่า รูปแบบยุทธศาสตร์เชิงพุทธในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้นต้อง มีวิสัยทัศน์ที่จะสร้างศาสนทายาทที่มีปัญญาและเปี่ยมด้วยคุณธรรมผลักดันให้ประเทศไทยได้เป็น ศูนย์กลางด้านพระพุทธศาสนา มีเป้าประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนมีสมรรถนะผ่านเกณฑ์มาตรฐานเมืองความรู้ทั้งภูมิธรรมและภูมิความรู้ที่สมบูรณ์มีการจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐาน จำนวนผู้ศึกษาชาวต่างชาติต่อปีเพิ่มขึ้นชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องมาตรฐานมีชีวิตที่ดีขึ้นให้พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาสำหรับชาวโลกเพื่อการน้อมถือปฏิบัติและมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพพัฒนาระบบการบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็งตรงตามมาตรฐานกำหนดให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาพระพุทธศาสนาสร้างแผนการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทั้งภายในและนอกประเทศ

3. การประเมินและยืนยันผลกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล การได้มาซึ่งกลยุทธ์ทั้งหมด 4 กลยุทธ์หลัก และ 12 กลยุทธ์รอง ดังที่กล่าวมาแล้ว การประเมินและยืนยันผลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ พระปลัดบุญเจิด สุจิตโต (สุนทรสุข) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา” พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริง

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากผลการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยได้กลยุทธ์ทั้ง 4 กลยุทธ์หลัก 12 กลยุทธ์รอง ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย : กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม. ศรีสะอาด (2554), *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กองพุทธศาสนศึกษา. (2558). *แผนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา*, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- พระมหาสมบัตินนปญโญ (ฉลอง). (2561). *ยุทธศาสตร์เชิงพุทธในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- พระปลัดบุญเจิด สุจิตโต (สุนทรสุข). (2561). “รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา”. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- พระครูเขมาภิวุฒิ (สังเวียน อภิชาโต). (2561). *การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม เชิงพุทธสำหรับผู้บริหาร สำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

